

LIBRIS

We know
books

© Editura EIKON

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național
al Cercetării Științifice (CNCS)

București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Monteiro, Krishna

Ceea ce nu mai există / Krishna Monteiro; trad. de
Simona Ailenii Muraru; cuv. înainte de Noemi Jaffe.

– București: Eikon, 2025

ISBN 978-606-49-1354-8

I. Ailenii Muraru, Simona (trad.)

II. Jaffe, Noemi (pref.)

821.134.3

DTP: Ruxandra Nițescu

Editor: Valentin Ajder

KRISHNA MONTEIRO

CEEA CE NU
MAI EXISTĂ

TRADUCERE DE SIMONA AILENII MURARU

E I K O N

București, 2025

Cuprins

Ce anume nu mai există? / 5

Ceea ce nu mai există / 8

Doctorul Rosa la răspântie / 15

Când ai s-adormi, am să cânt / 24

Un loc închis precum un vast tărâm de vis / 35

Monte Castello / 43

Giulgiul / 67

Suflet petrecând în trup / 69

Mulțumiri / 79

Ceea ce nu mai există

*În deșertul din Itabira,
umbra tatălui meu
m-a luat de mână.*

Carlos Drummond de Andrade

Prima oară când te-am văzut după ce nu mai erai, te aflai în cameră, în picioare, în fața raftului meu cu cărți. Cu același sacou bej dintotdeauna, imaculat, în cadența fermă a încălțăminteii care apăsa covorul, schimbai ordinea cărților, scoteai volume, profanai pagini, dezvăluind secrete, rupând tăceri. Scoteai din rafturi autori de mult timp adăpostiți acolo, personaje și vise de atât de multă vreme uitate. Fără să îmi dau seama de distanța, de lumile care ne separă, fără să mă gândesc că țigările, sau coniacul, sau fumul din noapte la care mă expuneam ar fi făcut posibilă întoarcerea ta, am coborât scările care duceau spre încăperea din clădirea din strada Vârzea, unde tu, eu și ea (îți amintești de ea?) am trăit atâta vreme. Am coborât ca un nebun pe scări, am rămas în fața ta și te-am certat atât de tare, cum nu o făcusem niciodată pe când erai cu noi. Da, te-am întrebat, privindu-te în ochi, iar respirația mea aspră îți zgâria fața, și ți-am

spus cu un aer suveran: „Cu ce drept te atingi de cărțile mele?” Și atunci, tu m-ai măsurat din cap până în picioare, mi-ai întors spatele, continuându-ți treaba liniștit și indiferent. Mi-a trecut prin minte să îți dau câțiva pumni în spate, dar, înainte de a o face, mi-am amintit de ziua aceea, de ziua în care te-ai dus, și de coșciugul din pin acoperit cu mătase, în care stăteai adormit. Așezat pe covorul pe care picioarele tale îl calcă din nou, acolo se afla, cu cele șase mânere din bronz atârând în spațiu, solitare, subjugate. Mi-am adus aminte de coroane, de flori, de lumânări. Mi-am adus aminte de ușurarea despărțirii de tine. Adio! Nu, ceea ce îmi plăcea la tine nu era felul în care ajungeai în ajunul sărbătorilor de la sfârșitul anului, cu mielul pe umeri, cu cuțitul de jertfă în mână. Nu îmi plăcea familia reunită în jurul tău, gloata de copii formată până în curte, unde tu, apăsând strașnic cu genunchii gâtul animalului, tăind centimetru cu centimetru prin lâna albă, îndreptând jetul de sânge spre vasul din care cu toții urma să împărțim mâncarea, gură la gură, umăr la umăr, mână în mână. Noi toți, seminția ta, urma să cinstim împreună toată noaptea, binecuvântat fie El! Nu, nu asta îmi plăcea cel mai mult la tine. Ci îmi plăcea cum privirea noastră se întâlnea atunci când tu, neatent și slăbit, îți făceai barba, mă priveai în oglindă, dimineața, în același fel în care mă privești acum, când te văd pentru prima oară după ce nu mai ești. Mă privești în oglinda din încăperea, în timp ce scoți câte un volum din raft, pe care îl frunzărești și, privindu-mă în cadrul de fildeș care înrămează vitrina, cercetezi cu privirea de smarald această locuință, ca și cum ai întreba, ai sonda: „Unde se află toată lumea?” „S-au dus”, răspund. „Nu mai trăiesc”, zic. Din ei au rămas numai tablourile de pe perete. Da, îmi place felul pierdut al chipului tău care urmărește tablourile, rochia de dantelă a surorii

UBRIS | We know books

reprodusă în ulei, cravata unchiului și a bunicului atât de fin schițate, coșul cu flori pe care ea (ți amintești de ea?) obișnuia să îl aducă după-amiaza, atât de bine pictată în străluciri de verde, roz și carmin. Iar eu te privesc în această oglindă și îmi spun mie însumi că ochii tăi nu mai există, sacoul bej nu mai există, părul tău alb și despicat la vârfuri nu mai este, nu, și îmi este suficient să mă întorc cu spatele și să mă așez din nou pe pat ca, dimineată, să îmi revăd cărțile dragi pe raft, foarte ordonate, așa cum le las întotdeauna. Adio! Mă trezesc. O rază de lumină străbate perdeaua, pătrunde prin draperie și se așază pe noptieră. Mă ridic, cuprind cu mâinile mele lumina aceasta și, pas cu pas, coborând scările, mă conving că tu și prezența ta nu ați fost decât un vis urât, întărit de greutatea rece care mă roade pe dinăuntru. La capătul scărilor, stând în fața oglinzii, mă conving că tu, privirea ta, nu mai erați cuprinși în ramă. Și astfel mă îndrept spre rafturi, merg la cărțile mele, și atunci caut urma ta încă proaspătă, simt respirația ta încă vie. Cărțile mele, scoase din raft, din rânduiala lor, schimbate, profanate, sunt dovada faptului că încă nu voi putea să închei această istorie spunând: „Gata, s-a terminat, nu mai ești”. Nu, cărțile aduc o juruință: tu și cu mine suntem prizonieri aici, în această istorie, iar aceste rânduri trebuie să continue. Mai departe, așadar! Ceea ce îmi doream cel mai mult și cel mai mult de la tine era ca după-amiezile în care te urmăream pe hol să dureze o veșnicie. Mergeai pe scări în jos, în pas grăbit, privind în urmă și zâmbind, săreai vesel pe scări cu picioarele mult mai lungi decât ale mele. O luai la dreapta. Dispăreai. Iar când ajungeam în sfârșit în vârful scărilor, un tunel nesfârșit se întindea înaintea mea, sfeșnice discrete vădind totul. La care dintre ușile din hol te vei fi aflând tu? Luminarele se leagănă ca pendulele. Unde te vei fi aflând tu? Și astfel

începea joaca noastră din copilărie. Încetul cu încetul, găseam trecerile și lumi întregi își ridicau cortina. O femeie umplând o găleată. Un bărbat stând în pat cu două femei, una tânără, alta bătrână. Un drumeț, cu câinele său. O trăsură. Moartea. O roată panoramică. Eu, reflectat în oglindă. Și această ușă atât de cunoscută, de ani închisă, pe care acum încerc inutil să o deschid. Ea, mereu ea, cu încuietorea rezistentă oricărei încercări de atac. Fac, astfel, așa cum am făcut mereu. Bat, bat și iar bat. Și trecerea are loc, dezvăluind splendoarea biroului tău, a munților de rafturi de mahon pline de sus până jos cu coperte. Văzându-te așezat ca un stăpân pe șezlong, fumând un trabuc și cu o carte în mână, mă gândesc că nici măcar moartea nu a putut să-ți știrbească frumusețea. Da, ești la fel de frumos. Fac doi pași și intru în tăcere. Mă așez la picioarele tale, așa cum făceam mereu. Știindu-mă acolo, mă privești rapid, peste paginile pe care le citești. Privirile noastre se întâlnesc, pline de subînțelesuri. Apoi, privind îndelung pliurile costumului tău bej, luciul pantofilor tăi, nepăsarea și siguranța cu care sprijini bastonul din dreapta, de lângă tine, mă gândesc că poate mortul sunt eu, iar viul ești tu, că eu nu mai sunt, ci tu ești, și că, în acest fel, locuința din strada Vârzea este încă a ta și că, astfel, trebuie să mă retrag de aici, și că, mort fiind, trebuie să mă acopăr cu pământ, să adorm, ca în cele din urmă să fiu departe de tine. Ies din birou. Închid ușa. Adio! Mă trezesc jos, pământul îmi acoperă întreg trupul. E seară; cade o ploaie mărunță, melancolică. Mă ridic. Încetul cu încetul, urcând scările, caut cheia pe care o port în buzunar de când nu mai ești. Pas cu pas, treaptă cu treaptă, îmi scot hainele pline de pământ, mă dezbrac de sacou, cravată, cămașă, pantaloni, șosete, lenjerie și ajung, din nou, la capătul scărilor. O iau la dreapta. Eliberându-mă de tot ce este impur în mine,

WKPIS | We know books

marchez cu haine traseul prin tunelul în care te-am căutat atât de mult. În sus, luminare se leagănă. Însoțindu-mă, o infinitate de treceri așteaptă. Dar bărbatul gol știe că toate aceste încăperi sunt pustii de multă vreme. Cu cheia în mână, deschide ușa biroului tău. Scoate cufărul din spatele rafturilor năruite, se așază în scaunul tău și, deschizând cufărul, se convinge că se află acolo costumul tău, rufos și uzat, că bastonul tău, rupt în două, tot acolo era, că pantofii tăi, uzați și fără luciu, erau acolo, că ceasul tău de buzunar, oprit la ora șapte, tot acolo era. Închid ușa, încui biroul. Fac o baie lungă, mă spăl de murdărie. Și, înainte de a stinge lumina și de a adormi, arunc o ultimă privire siluetei goale din oglindă, spunându-i, surâzând, liniștit, că, până la urmă, nimic nu mai există. Noapte bună! Adio! Somn. E ora șapte, dimineată de iarnă. Mă răsucesc, gol, în pat, sub pături, încerc în toate felurile să caut scuze pentru a evita autobuzul cu gloata de copii care va trece pe aici cât de curând. Dimineată de iarnă, străzi și trotuare se acoperă cu gheață, nici măcar mirosul de cafea care îmi inundă camera nu reușește să mă trezească. Și o ușă se deschide, ești tu, apoi o mână îmi atinge părul, ești tu, o voce îmi șoptește la ureche ceva zâmbind, ești tu, o voce mă amenință că mă dezvelește, ești tu, și îmi spune că mai e puțin până sâmbătă, ești tu, și, în final, deschide jaluzelele, fereastra, lumina inundă, se face lumină, ești tu. Mă trezesc treizeci și șase de ani mai târziu, în același pat, protejându-mi vederea de orbirea de moment și, când izbutesc să zăresc pereții camerei, te descopăr la fereastră, cu pătura în mână, aruncându-mi un ultim surâs ironic înainte de a pleca, de a închide ușa, de a-ți lua la revedere. Mă hotărâsc. Cobor scările în fugă, mă avânt în lume, ies din casă, picioarele-mi zboară pe lespezile străzii Vârzea și, odată ajuns în orașul morților, după ce i-am parcurs

labirinturile, îngenunchez în fața ultimei tristeți, doborât și lovindu-mă de un obstacol dur, nevăzut. Apoi, ochii zăresc cuvintele săpate în piatră, erai tu, iar degetele caută, pipăie pământul ud, erai tu, nările simt mirosul tău, căldura ta, la șapte palme sub mine, erai tu, tu erai. Este ceea ce mă gândesc și îmi repet la umbra lăsată de arborii furnicilor de pe strada noastră, în timp ce văd, în depărtare, fațada clădirii. Deschid poarta. Calc iarba înrourată. Trec pe lângă straturile de flori, pe lângă cascada. Zăresc un coș cu flori în pragul ușii, nuanțe de verde, roz și carmin. Intru. În sală, așezați în jurul mesei, tu, unchiul, bunicul și sora mea ne-am întâlnit privirile, dintr-odată. Da, stăteai bine așezat în capul mesei, pe scaunul acela cu spătarul înalt. Mă așez la capătul celălalt al mesei, simt țesătura fină a feței de masă dantelate, strălucirea tacâmurilor, portretele de pe perete. Observ un loc liber la dreapta ta, gândindu-mă la asta și la coșul cu flori, îmi amintesc de ea, odihnească-se în pace! Apoi mâncăm. Toți cinci, cu certitudinea că sfârșitul începea. Gură la gură, umăr la umăr, mână în mână, împărțim aceleași blide. Tăcuți, meditativi, cu ochii în jos. Mâncăm. Afară începe din nou ploaia. Cina ia sfârșit, mă ridic, iau carafa cu vin și, din picioare, ciocnesc cu tine, privindu-te în ochi, cuvintele mele dure zgâriindu-ți fața: „Tată, ești cel ce erai! Totul s-a terminat, tată, ai plecat, tată, nu mai ești, tată, nu mai ești.” Sfioși, siliți, unchiul, sora mea și bunicul se retrag de la masă, dispărând în culorile tablourilor. Apoi, te ridici încet din capul mesei, te îndrepti spre mine, cu încrețiturile feței, îți aduci buzele aproape de urechile mele și îmi spui cuvinte pe care niciodată nu le-am descifrat, sufocate de ploaie. Te întorci, dispari în hol, stingi ușor fiecare lumină, te pregătești să te culci. Îți întorc spatele. Mă îndrept spre scări, spre camera mea. Trec prin fața oglinzii în care îmi

UBRIS | We know books

simt umbra prizonieră, prinsă în rama de fildeș. Privindu-mi costumul bej, verdele ochilor, albul și unsoarea din păr, cârja perfect verticală în care mă sprijin, îmi dau seama că niciodată, dar niciodată nu voi putea spune: „Gata, s-a terminat, nu mai ești.” Nu, oglinda arată o juruință: tu, tată, te afli în mine. Mă uit spre hol. Ultimul sfeșnic se stinge. Și, ducându-mă la culcare, ultima, cea din urmă oară când te-am văzut după ce ai plecat, îmi dau seama, tată, încheind, că tu mereu vei exista. Noapte bună! Și adio!

Doctorul Rosa la răspântie

Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt, i-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor și i-a spus: „Acestea toate Ți le voi da dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie.”

Matei, 4:8

În momentul cel mai neașteptat al vieții mele, când eram gata să mă prăbușesc în cea mai neîndurătoare singurătate, am fost luat prin surprindere de chemarea doctorului meu: „Vino!” Vocea, la început un murmur nesigur, încetul cu încetul căpătând glas și intensitate, se transformă în valuri care îmi inundă visul: „Vino, vino!” Mă trezii. Visam? Nu îmi putui crede ochilor. De multă vreme nu mai eram chemat, nu auzeam pe nimeni, nu mai aveam niciun rost. O lume populată de ființe raționale mă îndepărta de esența lucrurilor și, cu timpul, îmi pierdusem încrederea: mă refugiasem în tăcere. Însă iată că vocea unui doctor, a unui simplu doctor, străpunse sigură prin noapte, trezindu-mă, imperativă, densă, aproape ca un ordin. „Vino!” Nu puteam crede. Îmi auzeam numele, îmi spunea pe nume.